

Semester II Examinations, 2004 / 2005

Examination Code(s)	2BA2, 2EM2
Examination	Second Arts and Celtic Studies
Module Code(s)	WE201
Module	Welsh Language II
External Examiner	Dafydd Johnston
Internal Examiner(s)	Graham Isaac Máirín Ní Dhonnchadha

Instructions: Answer ALL questions

;

Time Allowed **3 hours**

Welsh Language II

Instructions: Answer all questions

Time allowed: 3 hours

1.

Cyfieithwch y gerdd ganlynol i'r Saesneg:

Translate the following poem into English:

[10 marc]

Llys Ifor Hael, gwael yw'r gwedd, – yn garnau
Mewn gwerni mae'n gorwedd;
Drain ac ysgall mall a'i medd,
Mieri lle bu mawredd.

Yno nid oes awenydd, – na beirddion,
Na byrddau llawenydd,
Nac aur yn ei magwrydd,
Na mael, na g_r hael a'i rhydd.

I Ddafydd gelfydd ei gân – oer ofid
Roi Ifor mewn graean;
Mwy echrys fod ei lys lân
Yn lleoedd i'r dylluan.

Er bri arglwyddi byr glod, – eu mawredd
A'u muriau sy'n darfod;
Lle rhyfedd i falchedd fod
Yw teiau ar y tywod.

2.

Dadansoddwch gynganeddion y llinellau canlynol o'r gerdd uchod ac o gerddi eraill, gan enwi'r math o gynghanedd yn ôl y terminoleg a ddysgasoch.

Analyse the patterns of *cynghanedd* in the following lines (from the above poem and other poems), naming the types of *cynghanedd* in accordance with the terminology you have learned.

[10 marc]

Drain ac ysgall mall a'i medd

Mieri lle bu mawredd

Mae llef oer mal llifeiriaint

Dyma'r parch oll a archaf

Erglyw a chymorth, Arglwydd,

3.

Cyfieithwch y penillion canlynol i'r Saesneg:

Translate the following verses into English:

[10 marc]

Bu gennyf ffrind a cheiniog hefyd,

Ac i'm ffrind mi rois ei benthg.

Pan eis i nôl fy ngheiniog adre,

Collais i fy ffrind a hithe.

Nid oes rhyngof ac ef heno

Onid pridd ac arch ac amdo;

Mi fûm lawer gwaith ymhellach

Ond nid erioed â chalon drymach.

Gwynt ar fôr a haul ar fynydd,

Cerrig llwydion yn lle coedydd,

A gwylanod yn lle dynion;

Och Dduw! pa fodd na thorrai 'nghalon?

4.

Cyfieithwch y darn canlynol i'r Saesneg:

Translate the following passage into English:

[10 marc]

Ar ryw brynhawngwaith teg o haf hirfelyn tesog, cymerais hynt i ben un o fynyddoedd Cymru, a chyda mi sbïenddrych, i helpu'm golwg egwan, i weled pell yn agos, a phethau bychain yn fawr. Trwy'r awyr denau eglur, a'r tes ysblennydd tawel, canfyddwn ymhell bell, tros Fôr y Werddon, lawer golygiad hyfryd. O'r diwedd, wedi porthi fy llygaid ar

bob rhyw hyfrydwch o'm hamgylch, onid oedd yr haul ar gyrraedd ei gaerau'n y Gorllwein, gorweddais ar y gwelltglas, tan synfyfyrion deced a hawddgared (wrth fy ngwlad fy hun) oedd y gwledydd pell y gwelswn gip o olwg ar eu gwastadedd tirion; a gwyched oedd gael arnynt lawn olwg; a dedwydded y rhai a welsent gwrs y byd, wrthyf i a'm bath.

5.

Esboniwch yn gryno yn Gymraeg gyd-destun y darn uchod, pwy oedd ei awdur, a beth oedd ei gamp.

Explain briefly in Welsh the context of the above passage, who its author was, and what was his great achievement.

[15 marc]

6.

Cyfieithwch y darn canlynol i'r Saesneg (darn heb ei weld o'r blaen; rhoir ystyr geiriau a danlinellwyd):

Translate the following passage into English (unseen passage; meanings of underlined words given):

[20 marc]

Perthyn llenyddiaeth hynaf Cymru, nid i ddaear Cymru ei hun, ond i ranbarthau sydd heddiw'n rhan o Ddeheudir Sgotland a Gogledd Lloegr. Hyd ganol y seithfed ganrif trigai r Cymry (neu'r Brython, fel y galwent hwy eu hunain) yn yr holl wlad sydd i'r de o Glasgow ac Edinburgh heddiw, i lawr i'n Cymru ni, a chyn belled â Chernyw, Dyfnaint a Gwlad yr Haf. Ar arfordir y dwyrain yr oedd y Saeson wedi ymsefydlu'n gadarn, yn fân freniniaethau, ac o'r rheini y rhai a oedd yn fwyaf o ddraen yn ystlys y Brython oedd Brynaich a Deifr. Dyna'r amgylchiadau cyn i Aethelfrith, brenin Brynaich a Deifr, ddyfod i lawr cyn belled â Chaer yn 615, gorchfygu Brython y rhan honno o'r wlad. Hyn oedd cychwyn yr ymgyrch ar ran y Saeson a barodd yn y diwedd y rhwyg rhwng Cymru a'i chymrodyr yn y gogledd.

trigai	dwelt
Dyfnaint	Devon
Gwlad yr Haf	Somerset
mân	petty
ystlys	side
Brynaich	Bernicia
Deifr	Deira
rhwyg	split
cymrodyr	comrades

7.

Ysgrifennwch draethawd byr yn Gymraeg ar un o'r testunau canlynol:

Write a short essay in Welsh on one of the following topics:

[25 marc]

- a Iaith ac Ysgolion
- b Teithio trwy'r Gwledydd Celtaidd
- c Pwysigrwydd Traddodiad